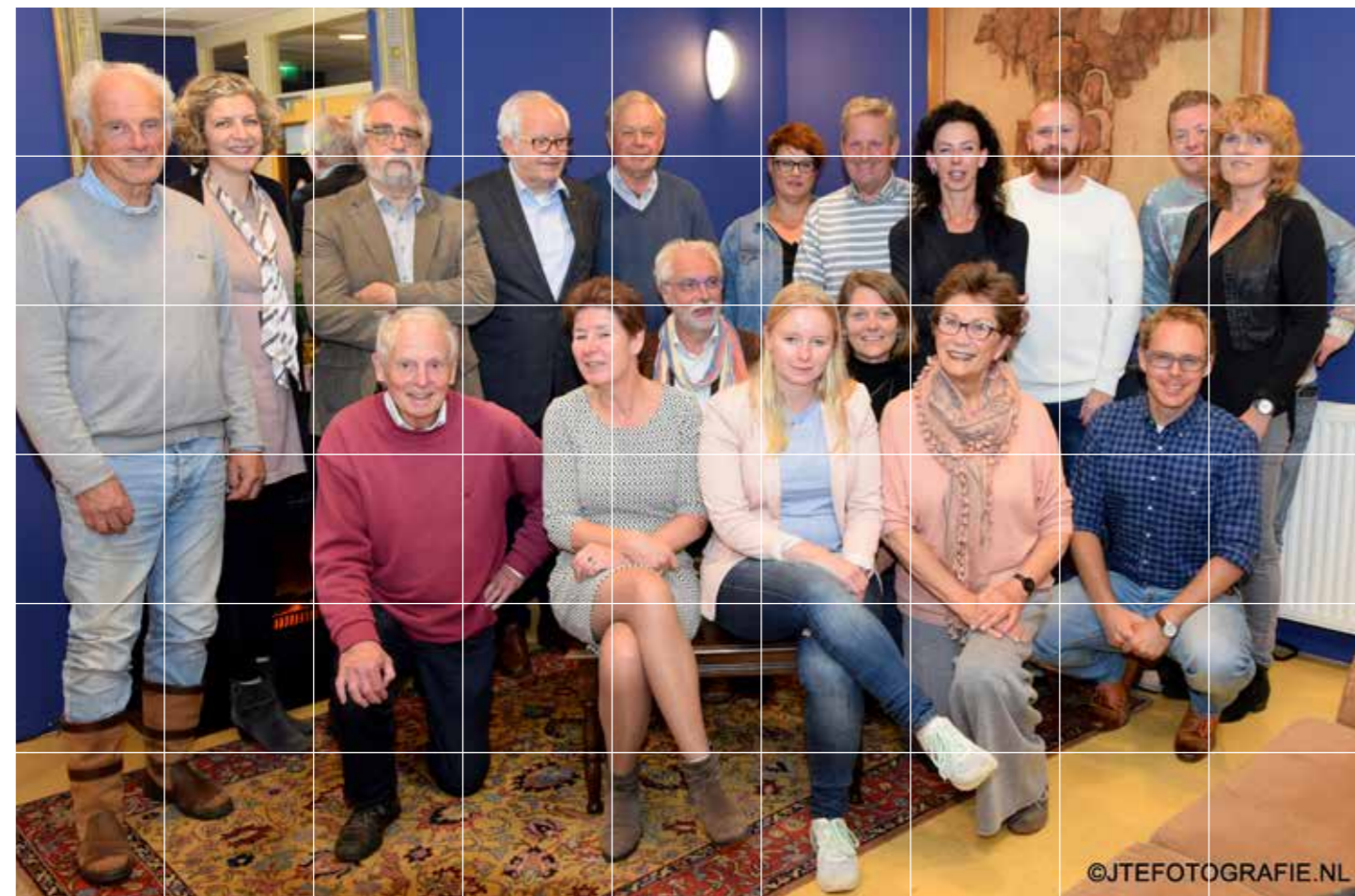

Denkend aan Gorssel

DORPSPLAN GORSSEL 2018-2023

Woord vooraf

Sinds 2008 is het de goede gewoonte elke vijf jaar een dorpsplan op te stellen. Dit dorpsplan 2018-2023 is het derde in de rij, bedoeld om met elkaar vooruit te kijken, gewenste ontwikkelingen in het dorp in gang te zetten of te stroomlijnen. Een kern die én compleet wil zijn én voorzieningen in stand wil houden moet immers zichtbare stappen ondernemen en in beweging blijven. Het dorpsplan is uitgangspunt bij gemeentelijke besluitvorming, zoals in het convenant 2009 met de dorpsraad is overeengekomen.

Voor dit dorpsplan is met instemming van de dorpsraad en bijval van de kernwethouder een onafhankelijke kerngroep DOPG (Dorps-OntwikkelingsPlan Gorssel) in het leven geroepen, bestaand uit zes Gorsselnaren met verschillende achtergronden en levensovertuigingen. Maar zij hebben het zeker niet alleen gedaan. Vele tientallen mensen lieten reacties achter op de speciale 'DOP-pagina' op gorssel.nl of hebben de kerngroep gemaïld. Daarnaast bezochten honderden dorpsgenoten de bijeenkomsten in februari en maart. Zonder meedenkende en meedoende thema-partners en zonder betrokken burgers, boeren en buitenlui zou het een onmogelijke klus zijn gebleken. Niet elke inspreker zal zijn reactie letterlijk terugvinden. Sommige reacties spreken elkaar diametraal tegen. We hebben ons best gedaan om de grote lijnen weer te geven in dit dorpsplan, maar ook tegengestelde meningen opgenomen. De dank aan alle dorpsgenoten die de moeite hebben genomen om hun visie en voorstellen te delen met de kerngroep-leden is groot. Een spe-

ciaal woord van dank is voor de redacties van gorssel.nl en De Gids die het mogelijk maakten bij voortduring het dorp op de hoogte te houden van de gang van zaken tijdens het proces.

In dit dorpsplan worden diverse thema's uitgediept, de schatten van het dorp bezongen, hete hangijzers benoemd en concrete acties beschreven. De acties worden de komende jaren uitgevoerd onder regie van de dorpsraad met behulp van dorpsgenoten en waar nodig de gemeente en inhoudelijk deskundigen.

Tijdens de ledenvergadering van de dorpsraad op 30 mei 2018 en 2 weken daarna kon een ieder reageren op het concept Dorpsplan 2018-2023. In de zomermaanden zijn we met elkaar op zoek gegaan naar dorpsgenoten die het voortouw willen nemen bij de uitvoering van de voorgenomen acties. Op woensdag 5 september 2018 is verantwoording afgelegd over de werkwijze en is het Dorpsplan 2018-2023 met de daarin genoemde acties door het dorp en de dorpsraad vastgesteld. Alle documenten die ten grondslag liggen aan dit dorpsplan blijven voorlopig op gorssel.nl te raadplegen en na september 2018 op de website van de dorpsraad.

De bedoeling van het dorpsplan is dat het ons allen inspireert om de komende jaren samen de vaart erin te houden.

Ava van Baaren, Gerda Mulder, Sierk Plaat, Erma Prins, Linda Sanders, Willem Jan Struyck.

Meewerkende dorpsgenoten:

Iris Bechtle, Elsbeth Boerboom, Tjarco Ettema, Henk van Gogh, Henri Jaartsveld, Nico Meerburg, Monique Mekkering, Inez Rensink, Manga Schrijver, Maurits Slont, Peter van der Steege, Laurens Wachters, Dick van Welzen.

Geraadpleegd:

Woningbouwcorporaties Ijsseldal Wonen en Habion, Makelaar Smits van Waesbergen, Buurtverenigingen Noorderkwartier- Plein 9- Wielewaal- DeHoek-Batsbuurte- Quatre Bras, Speeltuinvereniging de Bolderhoek, Redactie gorssel.nl, Ondernemers en bestuur Ondernemersvereniging, Omnisportvereniging (tafeltennis, volleybal), Zaalvoetbalvereniging, Werkgroep MFA (directie/bestuurders Vullerschool, 't Trefpunt Voetbalvereniging Gorssel, Tennisvereniging Gorssel, Zwembad De Boskoele, PKN Kerk), Gemeente Lochem, Politie Lochem, Brandweer Gorssel, Busonderneming Arriva, Carnavalsvereniging de Gorsselnarren, Oranjevereniging, Ouderraad en Medezeggenschapsraad OBS Vullerschool, Leerlingen Vullerschool, Buitenschoolse opvang Villa Veldhof en Graaf Jantje, facilitair regisseur De Borkel, bewoners De Borkel, Paardensportvereniging Semper Fidelis, bewoners Elfuursweg en Joppelaan, Huisartsenpraktijk Van Gelderen en Salimans, Fysiotherapiepraktijk, Wijkverpleging, Gebiedsteam Lochem, Stichting Welzijn Lochem, Centrum voor Jeugd en Gezin, Stichting Hulpfonds Gorssel en Omstreken, MEE, Thuiszorgorganisaties, Gorsselse Kunstkring, Het Koerhuis, Harmonie Gorssel-Eefde, Bibliotheek, Openluchttheater, Vereniging Vluchtelingenwerk, Coördinator Zorgtuin, Zozijn, Stichting Philadelphia, Zonnebloem, Marke Gorsselse Heide, Bomenstichting en Bomenwerkgroep, IVN, Scouting, Tuinclub Gorssel, Vogelwerkgroep, Natuurwerkgroep, Historische Vereniging de Elf Marken, Uiterwaardencommissie, Land- en Tuinbouworganisatie, Bestuur Dorpsraad Epse, Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer, Bestuur Dorpsraad Gorssel

Colofon:

Gorssel, 30 juli 2018

Opdrachtgever: het dorp en de dorpsraad

Opstellers: Ava van Baaren, Gerda Mulder, Sierk Plaat, Erma Prins, Linda Sanders en Willem Jan Struyck

Opmaak en layout: Base6 Creative reclame Gorssel

Inhoudsopgave

Woord vooraf	pag. 3
Colofon	pag. 4
Inhoudsopgave	pag. 5
Denkend aan Gorssel, een visie	pag. 7
Demografische gegevens	pag. 9
De kern	
1. Wonen en leven	pag. 11
2. Voorzieningen	pag. 15
3. Zorg, welzijn en gezondheid	pag. 17
4. Verkeer en mobiliteit	pag. 21
5. Natuur en landschap	pag. 25
6. Recreatie en toerisme	pag. 27
7. Sport	pag. 29
8. Cultuur	pag. 31
9. Economie en ondernemen	pag. 33
Hoe nu verder	pag. 34
Hoe het dorpsplan is gemaakt	pag. 35

Denkend aan Gorssel

Zien we natuurlijk een brede rivier traag door oneindig laagland gaan...

Maar ook zien we een dorp dat, onder andere door de komst van een vooraanstaand museum, plots mee moet in de vaart der volkeren en daar soms mee worstelt. Een dorp met een gemêleerde bevolking: van geboren en getogen Gorsselnaren tot mensen van elders die het roer omgooien en in Gorssel een rustiek leven beginnen. Dat wringt wel eens, want een dorp blijft natuurlijk niet eeuwig het decor uit je jeugd. Net zomin als dat het slechts als decor voor een landelijk leven dient. Een dorp is meer dan een toeristische idylle, er moet ook gewoon gewoond, gewerkt en gewinkeld kunnen worden.

Gorssel is een aantrekkelijk dorp, gelegen tussen de historische Hanzesteden Zutphen en Deventer. De aantrekkingskracht van Gorssel bestaat uit een centrum met een echt hart met regionaal en zelfs landelijk gekende winkels. Aantrekkelijk zijn ook de vele prachtige bomen in het dorp en de groene gebieden eromheen. Een diversiteit aan landschappen, variërend van uiterwaarden tot enken, bos- en coulisselandschap. Voeg daar de goede bereikbaarheid aan toe en het feit dat het dorp al heel lang nieuwkomers welkom heet, dan kan het geen verrassing zijn dat Gorssel in trek is bij velen.

Gorssel is een vergrijzend dorp. Dat is minder erg dan het lijkt want het laat zien dat mensen hier oud willen worden en kunnen worden. Het is een natuurlijke ontwikkeling. Veel senioren zijn bijzonder actief als vrijwilliger in tal van verenigingen en clubjes. Wel is het gewenst dat doorstroming op gang kan komen. Als senioren hun

woningen - indien gewenst - kunnen verlaten, komen deze beschikbaar voor jongere gezinnen. Zo ontstaat een opbouw die altijd wel een dipje zal laten zien in de leeftijd van 20 tot 40 jaar, maar waarin voldoende andere leeftijden vertegenwoordigd zijn.

Gevraagd naar de langetermijnvisie voor Gorssel en gehoord de meningen is de conclusie dat Gorssel niet 'op slot gezet' moet worden. De uitdaging is het goede te bewaren, zonder de deur te sluiten voor nieuwe ontwikkelingen. Want stilstand is achteruitgang. Dus ja, we behouden de groene longen en het prachtige buitengebied, maar knabbelen wat aan de maisveldranden om toch woningbouw mogelijk te maken voor jong en oud. Dus ja, we willen de voorzieningen zoveel mogelijk behouden en een school in het hart van het dorp. Dus ja, we accepteren de vele bezoekers, maar willen verkeer en parkeren meer aan regels binden. Bovenal moet Gorssel een dorp blijven dat haar dorps karakter behoudt.

Denkend aan hoe Gorssel er over een aantal jaren voor staat weten we zeker dat het dorp zijn draai heeft gevonden.

Dit dorpsplan kan worden gezien als een routeplanner die door de dorpsbewoners is ontwikkeld. Er zijn ervaren chauffeurs, kaartlezers en meerrijders nodig op de tocht die naar een toekomstbestendig en in verbondenheid levenskrachtig Gorssel leidt.

Demografische gegevens

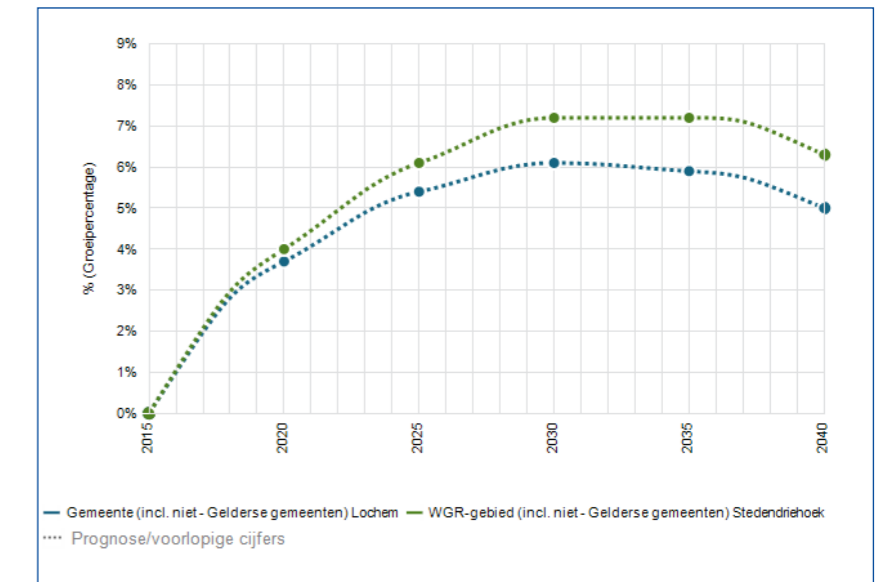
Gorssel is de afgelopen 10 jaar gegroeid van 3.750 naar iets meer dan 4.000 inwoners. Dat is mede het gevolg van de nieuwbouwwijk Grooterkamp. Voor de komende decennia is weinig woningbouw gepland en krimpt de bevolking. Volgens de Primos prognose zou de bevolking van Gorssel de komende 30 jaar zelfs flink afnemen tot zo'n 3.500 inwoners.

Maar er is iets gekk aan de hand. Bevolkingsprognoses worden mede gebaseerd op geplande nieuwbouw. En aangezien er voor Gorssel voorlopig nog geen verdere nieuwbouw is gepland, neemt het aantal inwoners af volgens de prognoses. Nu is enige krimp wel te verwachten, mede omdat Gorssel al vergrijsd is, maar deze prognose lijkt geen rekening te houden met het feit dat Gorssel sinds jaar en dag een dorp is dat veel mensen van buiten aantrekt.

Die aantrekkelijkheid van Gorssel is gebaseerd op meerdere factoren waaronder een goede bereikbaarheid door de nabijheid van de A1. De leeftijdsopbouw in Gorssel is niet evenwichtig. Met een hoogopgeleide bevolking is het niet gek dat jongeren wegtrekken om elders te gaan studeren. Ook de prognose van het leerlingenaantal van de Vullerschool laat een dalende trend zien. Het dorp kent een oververtegenwoordiging van 50plus huishoudens en is van alle kernen van de gemeente Lochem het sterkst vergrijsd. Die vergrijzing zet nog verder door met afname van jongere huishoudens tot 55 jaar en groei van de oudere huishoudens. In personen zijn er nu 190 inwoners van 85 jaar en ouder; dat aantal groeit in 25 jaar

naar 390 85+ers. Het totaal aantal huishoudens in de gemeente Lochem, en dus ook in Gorssel, zal komende jaren nog groeien door verhoudingsgewijs meer éénpersoonshuishoudens.

Prognose aantal particuliere huishoudens 2015-2040 (groeipercentage t.o.v. 2015)

Bron: 2015 CBS; 2020-2040 Prov. Gelderland / Gelderse variant o.b.v. Primos prognose 2016 ABF Research

1. Wonen en leven

Gorssel is geliefd om te wonen, lezen we al in de inleiding. De winkels in het centrum hebben enorm geprofiteerd van de komst van Museum MORE. Dat deel van het voorzieningenniveau van Gorssel heeft dan ook een florissante toekomst. De inwoners van Gorssel zijn over het algemeen tevreden, blij met recente economische impulsen, maar zetten nadrukkelijk in op behoud van de dorps- en landelijke sfeer en op een evenwichtige ontwikkeling. Gorssel is ook een forensendorp waar een goed voorzieningenniveau belangrijk is.

Voor de voorzieningen in het dorp die het moeten hebben van de eigen - en met name jongere - bewoners zijn de vooruitzichten minder gunstig. Tennis en binnensporten kampen met een afnemend ledental en actieve sportbeoefenaren. Voetbal heeft profijt van de groei van het vrouwenvoetbal en staat er beter voor. Het zwembad is op warme zomerdagen in trek bij bewoners van Gorssel, Eefde, Epse en directe omgeving. Het is dan ook een uitdrukkelijke wens van dorpsgenoten en buurdorpen dat een zwembad in de nabijheid van Gorssel kan worden behouden. En het gemeenteloket in Den Oldenhof is een voorziening die beslist niet mag verdwijnen.

Er is een bloeiend verenigingsleven, zeker in cultureel opzicht. Veel mensen zijn actief voor kerk, vereniging of medemens. De algemene tendens dat men zich graag wil inzetten voor concrete zaken, maar minder voor bestuurswerk, gaat ook aan Gorssel niet voorbij. Voor veel activiteiten worden vrijwilligers gevraagd. Meer samenwerking

tussen verenigingen kan helpen om een betere afstemming van activiteiten te realiseren en inzet van vrijwilligers te behouden.

Een belangrijk verbindend en signalerend element in het Gorselse dorpsleven zijn de buurtverenigingen. Zij zijn een effectieve graadmeter en zouden regelmatig geconsulteerd moeten worden bij inrichting en onderhoud van de buitenruimte. Van belang voor de cohesie van het dorp zijn de huis-aan-huisbladen als De Gids en Berkelbode en de website gorssel.nl, actief in lokale informatievoorziening. Er wordt ruim en intensief gebruik van gemaakt. Het is echter niet alles rozengleur en maneschijn, want ook hebben we te maken met mensen die moeilijker participeren in de gemeenschap zoals ouderen, eenzamen, zieken en mensen die met een laag inkomen moeten zien rond te komen. Zij horen er vanzelfsprekend bij, maar dat wordt niet altijd door betrokkenen zo ervaren.

Een voldoende gedifferentieerde woningvoorraad, passend bij de demografische ontwikkelingen, is gewenst. Uitbreiding en aanpassing van de woningvoorraad is nodig om tekorten in bepaalde typen woningen aan te pakken en om de leefbaarheid op peil te houden. Dat laatste roept weliswaar vrijwel elk dorp, maar Gorssel heeft de grote pré dat veel mensen erheen willen verhuizen. De koopwoningen in Gorssel zijn dan ook hoger geprijsd dan in omliggende kernen en trekken een koopkrachtig publiek van buiten. Het zal nog een uitdaging worden om goede woningbouwlocaties te vinden die het mooie buitengebied evenals de groene longen onberoerd laten.

In 2017 is een woningmarktonderzoek gehouden. Daarbij zijn voor de kern Gorssel tot 2030 45 woningen extra genoemd. In de zomer van 2018 is de gemeentelijke woonvisie verschenen. Weliswaar bouwt deze voort op dat woningmarktonderzoek maar ook wordt erkend dat de behoefte groter en meer divers is, bijvoorbeeld wat betreft koopappartementen.

Tabel: ontwikkeling woningbehoefte naar eigendom, woningtype en prijs 2015-2030 (Companen woningmarktonderzoek 2017)

Woningtype	2015-2030
Huur eengezinswoning en appartement sociaal	-40
Huur eengezinswoning en appartement particuliere huur	15
Koop eengezinswoning goedkoop (<190.000)	15
Koop eengezinswoning (middel)duur (190.000-250.000)	10
Koop twee onder een kap (middel)duur	10
Koop vrijstaand (middel)duur (> 250.000)	35
Koop appartementen	0
Totaal	45

De grootste verschuivingen doen zich voor bij de sociale huur en de (middel)dure vrijstaande koopwoningen. Voor die laatste categorie is de behoefte vastgesteld op 35 woningen tot 2030. In de sociale huur worden 40 woningen minder verwacht. De geringere behoefte aan dit type woningen lijkt in tegenspraak met de beleving van velen maar heeft alles te maken met de maatregel van het Rijk dat sociale huurwoningen alleen nog bewoond mogen worden door mensen met een laag inkomen.

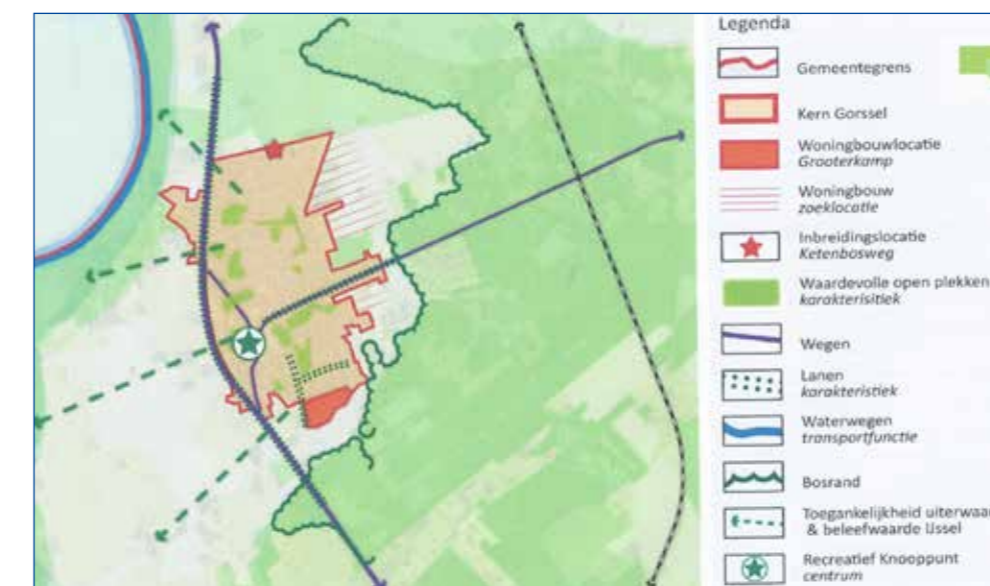
Het totaal aantal van 45 woningen in het woningmarktonderzoek lijkt te laag om alle woonwensen tot 2030 te realiseren. Het is dan ook gewenst om de komende jaren woningbouwlocaties aan te wijzen voor zo'n 100 woningen. Starterswoningen, dat wil zeggen goedkope eengezinswoningen, zijn nodig om de jeugd die in Gorssel wil blijven, te kunnen huisvesten. Te denken valt aan niet meer dan 25 woningen in deze categorie, die geleidelijk op de markt gebracht worden. Daarnaast is behoefte aan (middel)dure vrijstaande woningen om mensen van buiten die in Gorssel willen komen wonen, een huis te bieden. En ook aan ruimere, goed toegankelijke appartementen, zodat senioren die hun (te) grote of moeilijk toegankelijke woning willen verlaten een appartement in de buurt van de voorzieningen kunnen betrekken. Daarmee komen hun woningen vrij voor jongere gezinnen.

Senioren die willen blijven wonen in hun huidige woning kunnen zelf ook aan de slag om hun huis toegankelijker te maken. Verder prijzen we ons gelukkig met een modern woonzorgcentrum voor de dorpsbewoners op leeftijd.

De verwachting is dat als gevolg van ontwikkelingen in bestaande accommodaties in Gorssel (zie verder bij Voorzieningen) er ruimte vrijkomt, omdat zowel de school als 't Trefpunt te groot zijn en samengevoegd zouden kunnen worden. De vrijkomende locatie kan bijvoorbeeld die van 't Trefpunt worden of die van de school. Beide locaties zijn in principe geschikt voor de bouw van seniorenappartementen. Voor de andere woningtypen zijn in de structuurvisie van 2012 zoeklocaties aan de oostkant van het dorp opgenomen.

Uit structuurvisie 2012-2020. Hierin staan de groene longen opgenomen, als ook de zoeklocaties voor woningbouw.

In het afwegingskader Woningbouw dat de gemeente eveneens in de zomer van 2018 het licht deed zien, is een volgorde voor woningbouwlocaties opgenomen: eerst herstructureren (=sloop en vervangende nieuwbouw), dan inbreidingslocaties en dan pas zoeklocaties. Gezien de talrijke inspraakreacties op het concept dorpsplan, zijn veel Gorsselnaren het eens met deze volgorde. Maar wel met de kanttekening dat inbreiding in Gorssel niet aan de orde is, omdat dorpsbewoners de groene plekken in het dorp willen behouden.

ACTIES WONEN EN LEVEN

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Selecteren woningbouwlocaties	Gemeente i.s.m. dorp
Bijstellen aantal te bouwen woningen	Gemeente, provincie, regio
Senioren maken hun woningen toegankelijker	Eigenaren
Verenigingen werken meer samen	Verenigingen

2. Voorzieningen

Gorssel kan zich gelukkig prijzen met nogal wat ontmoetingsplekken en andere voorzieningen. Gelegenheid om activiteiten te organiseren of elkaar te ontmoeten is er in 't Trefpunt, De Borkel, het Openluchttheater, De Bloemenkamp en in de kerk. Zaal Residentie de Roskam is te huren voor grote bijeenkomsten. Van groot belang voor de leefbaarheid van het dorp is de Vullerschool. Een goede school draagt bij aan levendigheid en positieve toekomstontwikkeling van het dorp. De buitenschoolse opvang in de onmiddellijke nabijheid is een pluspunt, evenals de aanwezigheid van de bibliotheek en andere functies in Den Oldenhof. Zwembad De Boskoele is geliefd bij jong en oud.

Al vanaf 2015 hebben de besturen van Vullerschool, 't Trefpunt, zwembad, voetbal- en tennisvereniging en kerk, samen met vertegenwoordigers van de dorpsraad, een plan ontwikkeld, gebaseerd op nieuwe samenwerkingsverbanden rondom een moderne brede school. Aanleiding daartoe was de voorgenomen bezuiniging in gemeentelijke accommodaties en de onbalans tussen kwantiteit en kwaliteit van bestaande Gorsselse accommodaties zoals school, 't Trefpunt, zwembad en sportvelden.

Door onderwijs te verbinden met sport- en ontmoetingsfaciliteiten en een nader te ontwikkelen woningaanbod op de vrijkomende locaties verwachten deze bestuurders belangrijke positieve impulsen. Bijvoorbeeld in het deelnemen aan (sport)activiteiten. In 2016/2017 heeft bureau Twynstra Gudde in opdracht van de gemeente een

QuickScan uitgevoerd met als vraag: onder welke voorwaarden en binnen welke financiële kaders is de voorgestelde multifunctionele accommodatie haalbaar.

Veel inwoners van Gorssel - jong en oud - hebben na publicatie van dit rapport laten weten grote vraagtekens te zetten bij het plan voor een multifunctionele accommodatie aan de rand van Gorssel. Tijdens de bijeenkomsten die in het voorjaar van 2018 gehouden zijn is door dorpsgenoten aangegeven dit plan niet wenselijk en/of haalbaar te achten. Een multifunctionele accommodatie wordt afgewezen als niet passend bij de schaal van Gorssel en met als groot nadeel dat hij buiten het dorp of buiten de kern gerealiseerd moet worden.

Allereerst zou onderzocht moeten worden of voorzieningen als school en 't Trefpunt in het dorp behouden kunnen blijven. Er zijn diverse suggesties gedaan, met als rode draad:

- de school in het hart van het dorp
- combineer de school met binnensport en ontmoeting (functies huidige 't Trefpunt)
- renoveer de buitensportterreinen en zwembad op de huidige locaties
- laat groene longen in het dorp en groen buitengebied ongemoeid
- kijk verder dan Gorssel; Eefde en Epse maken ook gebruik van de voorzieningen

Of de school op de huidige locatie gerenoveerd zou moeten worden of dat daar nieuwbouw wordt gepleegd dan wel elders, zijn varianten van hetzelfde alternatief.

Vanwege het nader onderzoek kan in dit dorpsplan geen uitspraak worden gedaan overaccommodaties en voorzieningen. De eerste gewenste stap is een nadere verkenning van de verschillende opties door een nieuw te starten, breed gedragen projectgroep. Dat onderzoek hoeft zich niet te beperken tot de vijf voorzieningen uit het accommodatieplan; ook de voorzieningen van De Borkel en de kerk kunnen daarbij meegenomen worden. Daarnaast zal de gemeente duidelijkheid moeten verschaffen over de randvoorwaarden waarbinnen plannen kunnen worden uitgewerkt.

ACTIES VOORZIENINGEN

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Instellen nieuwe, breed gedragen projectgroep om een nadere verkenning te doen van verschillende opties voor de toekomst van voorzieningen	Dorpsraad, inwoners, gemeente
Inventarisatie verhuurmogelijkheden gemeenschappelijke ruimtes De Borkel: gebruik als sociaal-cultureel centrum	De Borkel, Habion, huurders/gebruikers

3. Zorg, welzijn en gezondheid

Een gezonde geest in een gezond lichaam. Dat cliché is waar het bij zorg, welzijn en gezondheid om gaat. Nu is een dorpsplan natuurlijk niet de plaats om de schijf van vijf te promoten. Wel kan het laten zien hoe individu en omgeving/samenleving elkaar beïnvloeden en versterken, net zoals op persoonlijk niveau geestelijke en lichamelijke gezondheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Zo kan bijvoorbeeld een particuliere keuze om een kind niet te laten vaccineren gevolgen hebben voor anderen en maakt een onveilige (woon)omgeving dat mensen minder ondernemend en mobiel worden.

Na een korte schets van de huidige stand van zaken in Gorssel op het gebied van zorg, welzijn en gezondheid volgen enkele concrete aandachtspunten zoals die door dorpsgenoten dan wel door zorgverleners, welzijnswerkers en vrijwilligers zijn aangedragen.

Gorssel heeft te maken met vergrijzing. Gelukkig is er op het gebied van zorg en wonen veel mogelijk. Ouderen kunnen met ondersteuning van huisarts, wijkverpleegkundige, ziekenhuis en verschillende thuiszorgorganisaties zelfstandig thuis wonen. Die zelfstandigheid is overigens niet zalmakend of absoluut: ook in een klein dorp als Gorssel vormen eenzaamheid en sociaal isolement reële risico's. Wanneer thuis wonen niet meer verantwoord is biedt De Borkel verblijf met zorg. En mogelijkheden voor ontmoeting en activiteiten, niet alleen voor bewoners van de naastgelegen appartementen en De Bloemenkamp, maar voor iedereen uit Gorssel en de buurdorpen.

Den Oldenhof is nog zo'n begrip in Gorssel. Voorheen letterlijk een loket voor alle vragen, voor vrijwilligerswerk en hulpmiddelen. De SOL (Stichting Ouderenwerk Lochem) bestaat niet meer, nu hebben we Stichting Welzijn Lochem (SWL). Het lijkt of dit nog wat moet wennen in het dorp, het lokale netwerk is veranderd in een grotere, gemeentelijke structuur. Voor SWL zelf geldt dit ook: het zicht op Gorssel en wat daar leeft kan beter, vindt men. De medewerkers van de verschillende zorg- en hulpverlenende organisaties zien voordelen in het overhevelen van taken en voorzieningen naar de gemeente. De lijnen zijn kort, men weet elkaar en overige samenwerkingspartners steeds beter te vinden om gezamenlijk de juiste hulp en zorg voor cliënten te organiseren. Dat huisarts, thuiszorgorganisaties, gebiedsteam en SWL in één gebouw zetelen draagt hieraan zeker bij.

Genoemde trend zet door. Zo zal in 2019 't Baken het nieuwe integrale loket voor hulp- en zorgvragen worden, voor burgers en professionals. Dit levert een nog nauwere samenwerking en gestroomlijnde informatievoorziening op. De verwachting is dat mensen met uiteenlopende en complexe hulpvragen dan sneller en beter geholpen kunnen worden. Niet alleen ouderen vormen een potentieel kwetsbare groep in Gorssel. Ook inwoners met een minimuminkomen, vluchtelingen en hun kinderen, oudere jeugd en cliënten van Jan Brandhof en Zozijn moeten kunnen meedoen in Gorssel en er zich thuis voelen.

Gorssel kent, zo is tijdens de aanloop naar dit dorpsplan maar weer eens heel duidelijk geworden, vele initiatieven op het gebied van ontmoeting, sociale en culturele activiteiten en vrijwilligerswerk. Dorpsgenoten zetten zich vol overtuiging in voor elkaar en voor een goede zaak. In meer georganiseerd verband, zoals buurtverenigingen en kerk, maar ook via een eenmalige of individuele activiteit. Hoe mooi zou het zijn als al deze mensen elkaar en hun doelgroepen goed weten te vinden, de krachten desgewenst kunnen bundelen en gebruik kunnen maken van een geschikte, betaalbare en centraal gelegen locatie? Als vraag en aanbod beter bij elkaar komen?

Tot slot vraagt een gezond en veilig Gorssel om verbetering van de openbare ruimte en verkeersveiligheid. Voldoende bankjes, deugdelijke trottoirs zonder obstakels, oversteekplaatsen en snelheidsbeperkingen waarborgen de mobiliteit en veiligheid van jong en oud. De knelpunten in het centrum zijn door gemeente, ondernemers en dorpsraad uitvoerig geïnventariseerd. We gaan er van uit dat de nodige maatregelen ter verbetering van de situatie niet lang op zich laten wachten. En natuurlijk begint verkeersveiligheid niet met allerlei kunstgrepen, maar met gedrag: je aan de regels houden en oog hebben voor kwetsbare weggebruikers. Dat wil je voor jezelf, dat wil je voor elkaar.

Die openbare ruimte in Gorssel is overigens gelukkig knap groen te noemen en zou dat zoveel mogelijk moeten blijven. Een groene omgeving draagt actief bij aan welzijn en gezondheid. Deze nodigt immers uit tot ontmoeting, ontspanning en beweging. Ouderen treffen elkaar tijdens hun dagelijkse ommetje. Buiten spelen, in de buurt of in een uitdagende speeltuin, is essentieel voor het gezond opgroeien van kinderen. De jeugd van Gorssel blijkt overigens hard toe te zijn aan een skatebaan voor gevorderden.

ACTIES ZORG, WELZIJN, GEZONDHEID

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
De Borkel "aansluiten" op Hoofdstraat (bestrating, straatmeubilair, decoratie)	De Borkel, gemeente, ondernemers, Oranjevereniging, Gorsselnarren
Duidelijker profileren van SWL in plaatselijke media als De Gids en gorssel.nl, behoefte-onderzoek onder oudere jeugd	SWL
Vraag en aanbod van vrijwilligerswerk, diensten en contact voor en namens doelgroepen/cliënten bijeenbrengen middels prikbord van gorssel.nl	Redactie gorssel.nl, Zonnebloem, Zozijn, Stichting Philadelphia, SWL, kerk, Vereniging Vluchtelingenwerk e.a.
Informatievoorziening op gebied van WMO, Participatiewet en regelingen voor minima intensiveren onder vrijwilligers en inwoners	Gemeente, SWL
Behoefte-onderzoek bejaardenhuis nieuwe stijl/hofje (samen wonen, elkaar ondersteunen, waar nodig zorg inkopen)	Belangstellende senioren, SWL
Verbeteren openbare ruimte en verkeersveiligheid	Gemeente

4. Verkeer en mobiliteit

Mobiliteit en bereikbaarheid zijn van vitaal belang voor het economisch en sociaal functioneren van de Gorssele samenleving. De Nota Mobiliteit Lochem 2008 geeft de langetermijnvisie voor de gemeente en het dorp. De meest recente stand van zaken is vervat in de nota-actualisatie uit 2016. In de nota wordt aangegeven dat op het gebied van verkeersveiligheid het accent zal worden verlegd naar schoolroutes: fietsen voor middelbaar en voortgezet onderwijs (op regionaal niveau) en lopen voor het basisonderwijs.

Rust, ruimte, dorps en veilig zijn belangrijke zaken voor de inwoners. Met hoge snelheid door het dorp racen staat haaks op deze wens. De behoefte paal en perk te stellen aan de snelheidsoverschrijding geldt met name voor de Joppelaan, Noorseweg, Elfuursweg, Flierderweg, Molenweg en deels de Hoofdstraat. Elektronische waarschuwingsborden bij overschrijding maximum snelheid aan begin en eind van deze wegen, uitbreiding van het aantal plateaus bij gevaarlijke kruispunten en regelmatige handhaving bij overtreding zou al een stuk schelen. Daarnaast bepleiten bewoners wegen in met name het buitengebied in te richten zoals recent uitgevoerd voor de Lindeboomweg. Meer ruimte voor fietsers en voetgangers maakt autogebruik in en om het dorp minder noodzakelijk.

Egalisatie en onderhoud van stoepen zonder obstakels wordt onderdeel van het integraal beheer openbare ruimte (IBOR). Een betere verbinding tussen de Hoofdstraat en het Nijverheidsplein zal

in verband met nieuwbouw ter plekke aan de orde worden gesteld. Een heldere bewegwijzering en goede verlichting bij in- en uitvalswegen van en naar het dorp zijn een must. De beperkte verlichting van de Lindeboomweg, Joppelaan en Quatre Brasweg is 's avonds en in de wintermaanden een ernstig gevaar voor fietsers.

Mede door de grote aantallen museumbezoekers is er duidelijk behoefte aan een masterplan voor de inrichting van het centrum van het dorp. De gemeente heeft inmiddels maatregelen aangekondigd. Wegversmalling aan de noordkant met fietsstrook, 30 km zone, aanleg zebrapad bij De Borkel, belijning om het parkeren te reguleren en verwijdering haaiantanden op zijwegen zijn hierin opgenomen, evenals verbetering van de verwijzing naar parkeerplaatsen voor bezoekers van MORE. Daarnaast moet kritisch worden gekeken naar het parkeerbeleid bij de Vullerschool.

Het gebrekkige onderhoud van de zandwegen wordt bekritiseerd omdat deze in natte perioden nauwelijks begaanbaar zijn. Afdrukken van paardenhoeven kunnen het begin zijn van erosie. In dit verband kan de aanleg van ruiterspaden naast de zandwegen een belangrijke ontlasting betekenen. Veel Gorsselnaren zijn afhankelijk van het openbaar vervoer, zoals van buslijn 81. De busmaatschappij vindt dat we er, vooral 's avonds, te weinig gebruik van maken en overweegt de frequentie te verlagen in 2019 als geen verbetering in de bezetting optreedt. Het meeste recente schema van vertrek- en aankomsttijden bij de stations van Deventer en Zutphen betekent

een verslechtering voor de passagiers door langere wachttijden. Voor beide thema's is dus overleg met Arriva dringend gewenst.

De lang gekoesterde wens van een busverbinding Gorssel – Lochem is zonder subsidies een onhaalbare kaart. Alternatief is op afroep beschikbaar vervoer, met name voor hen die slecht ter been zijn. De gemeente verhoogt binnenkort het perron bij de halte bij de kerk om het inen uitstappen te vergemakkelijken. Tevens wordt de fietsenstalling ter plaatse uitgebreid.

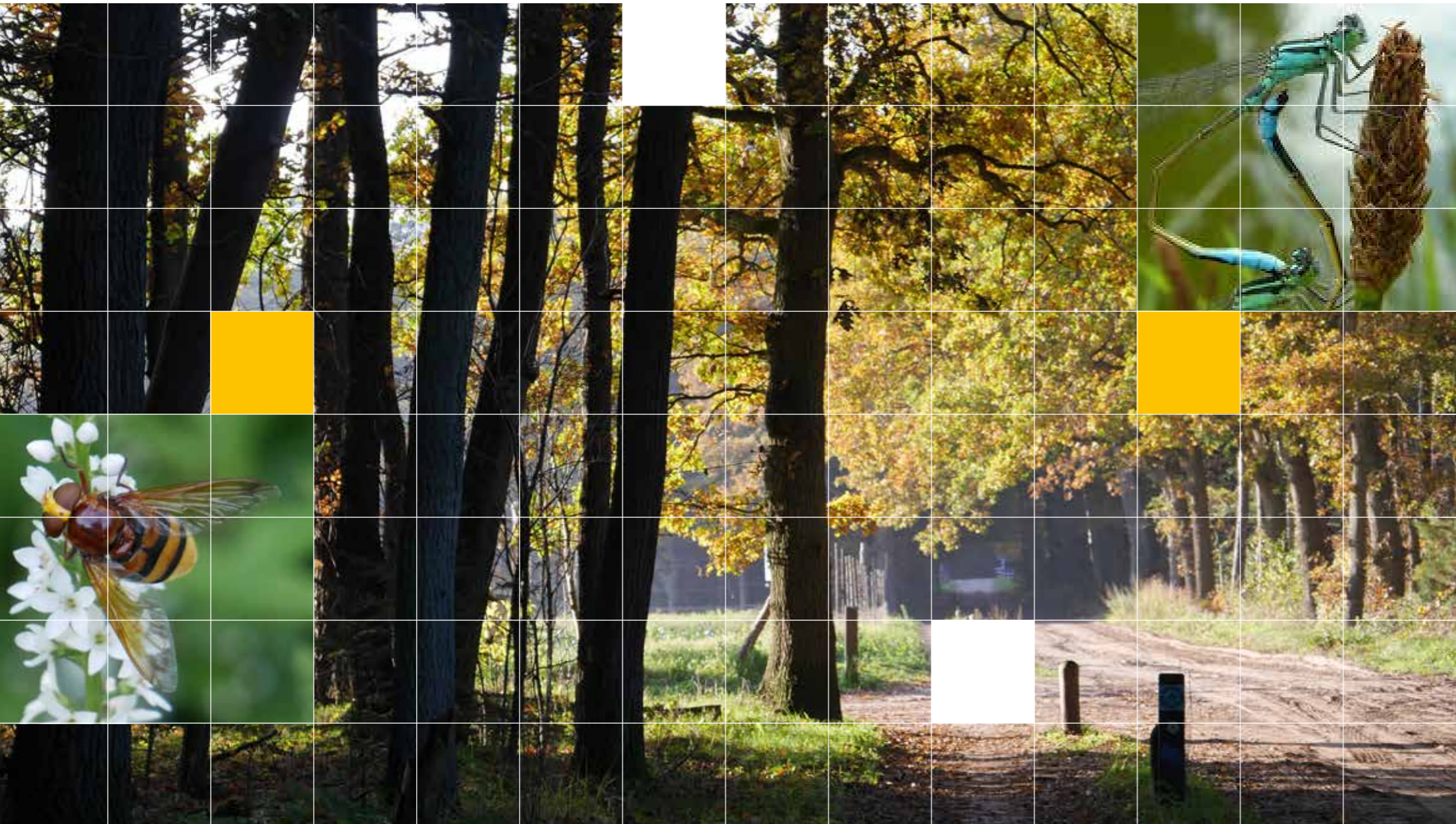
Voor het N348 traject Zutphen-Deventer zijn direct maatregelen nodig om de leefbaarheid en veiligheid te vergroten. In de periode 2018-2019 staan op het programma een snelheidsproef met 60 km per uur, aanleg van een middengeleider bij kruispunt Quatre Bras, afsluiting Jodendijk en aanleg van een vluchtheuvel op de N348. De provincie heeft geconstateerd dat de huidige regionale ontsluitingsweg vanwege zijn aard, in combinatie met de vele erfaansluitingen, niet geschikt te maken is als gebiedsontsluitingsweg. Een definitieve oplossing is nog niet in beeld.

Samenwerking met de dorpen Eefde en Epse is van belang bij ontwerp en uitvoering van verkeersmaatregelen die het dorp Gorssel overstijgen, zoals de snelle fietsroute en mogelijke ondertunneling of overbrugging van de N348 en bewegwijzering vanaf de A1.

ACTIES VERKEER EN MOBILITEIT

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Uitvoeren centrumplan m.b.t. verkeerregulatie, parkeren, inrichting aaneengesloten 'shoppingboulevard'	Ondernemers, dorpsraad, gemeente
Snelheidsbeperking handhaven, snelheidsaanduidingen, plateaus	Gemeente, wijkagent, verkeerswerkgroep
Fiets- en voetgangersvriendelijke maatregelen als geëgaliseerde stoepen, geen onnodige obstakels, meer en duidelijke oversteekplaatsen, onderhoud, verlichting.	Dorpsraad, gemeente, Circulus Berkel
Beperken parkeren kritische plaatsen: Veldhofstraat bij Vullerschool, Hoofdstraat; verbinding parkeerplaatsen aan weerszijden Den Oldenhof	Gemeente
Verbeteren onderhoud zandwegen, waterafvoer, aanleg ruiterspaden	Aanwonenden, gemeente
N348: Implementatie herinrichting kruispunt Quatre Bras, snelheidsmaatregelen, beveiligde oversteek midden dorp; snelfietstraject: wegwijzer naar centrum	Provincie, gemeente
Vertrektijden en avondbezetting busverbinding i.o.m. Arriva; vervoer op afroep intensiveren	Dorpsraad, Arriva, SWL, gemeente, provincie
Onderhoudsplannen buitenruimte bespreken met buurtverenigingen	Circulus Berkel, buurtverenigingen
Overleg met de buurdorpen over N348, aanleg snelfietspad, uitbreiding bewegwijzering A1	Dorpsraad Gorssel, Epse, Eefde, Rijkswaterstaat, provincie

5. Natuur en landschap

Het is duidelijk dat de dorpsbewoners het landschap in en om Gorssel zeer waarderen en willen behouden. Geen windmolens en geen uitbreiding van de bebouwing in het huidige waardevolle buitengebied is de wens. In de Structuurvisie van de gemeente zijn overigens wel enkele zoeklocaties voor woningbouw aan de rand van Gorssel in het huidige buitengebied aangewezen. Ook hecht men aan de groene longen binnen de bebouwde kom.

De oude bomen in ons dorp zijn beeldbepalend. Behoud en verjonging vergen veel aandacht. Een op te richten bomenwerkgroep kan meehelpen het bomenbeleid met betrekking tot kappen, laanbomen, herplant en vochtvoorziening te bewaken. Om de kennis van de Bomenstichting Achterhoek optimaal te benutten is een uitnodiging op zijn plaats om deel uit te maken van deze werkgroep, die snel kan reageren op nieuwe ontwikkelingen door regelmatig overleg met de gemeente.

Zwerfvuil, hondenpoep en loslopende honden zorgen voor ergernis. Meer afvalbakken met poepzakjes plaatsen bij straatmeubilair, parkjes en bospercelen kan het probleem deels oplossen. Bewustwording van natuurbelangen en het belang van grondeigenaren natuurlijk ook. Een duidelijke gedragscode (do's and don'ts recreatie en toerisme) opstellen in samenwerking met natuurbeschermingsorganisaties zoals de Marke Gorsselse Heide is nodig. De gemeente heeft ook meerdere keren op de eigen informatiepagina in lokale kranten een artikel hierover gepubliceerd. Samen met Circu-

lus Berkel, de ondernemersvereniging en de dorpsraad heeft de gemeente knelpunten in het centrum van Gorssel geïnventariseerd. In vervolg hierop zal een plan worden opgesteld voor de uitbreiding van afvalbakken.

Biodiversiteit is landelijk een belangrijk thema en ook in Gorssel kan hieraan verder invulling gegeven worden door natuur- en vogelbeschermingsorganisaties en de gemeente. Aandachtspunten zijn maatregelen ter bevordering van diversiteit in begroeiing. Aanplant van krent, vlier, lijsterbes, vuilboom in bosgebieden en het zaaien van voorjaarsbloemen onder bomen die nog niet in hun blad zitten is van belang voor de vogel- en insectenstand. Ook het bloemrijk maken van berm- en wadi's en groenstroken, op bijen en insecten afgestemd maaibeeld binnen de kern en brede groenstroken langs landbouwgronden dragen hieraan bij. De gemeente werkt er volop aan, maar mogelijk is er nog ruimte voor verbetering. Een bijdrage van de school en de buurtverenigingen bij het maken en ophangen van bijenhôtels en nestkasten is dan zeer welkom. Adoptie van wegen, wijken en berm- en wadi's door buurtbewoners en/of vrijwilligers is een kans die nader onderzocht moet worden.

De openstelling van het wandel- en struinp pad dat Staatsbosbeheer in 2014 nabij het Zandgat heeft gemaakt staat hoog op het wensenlijstje van de bewoners. Voorwaarde voor de openstelling is een handhavingsplan. De gemeente zou dit samen met Staatsbosbeheer opstellen, maar dat is tot op heden niet mogelijk gebleken.

Handhaving in het buitengebied is vanwege het kostenaspect problematisch en heeft geen prioriteit. Gezien de vurige wens van de bewoners wordt de gemeente gevraagd het plan weer op te pakken.

Op het gebied van natuurbeleving en het bevorderen van toerisme liggen er kansen om de bestaande natuur beter in kaart te brengen. Meerdere wandelingen in en vanuit dorp langs belangwekkende cultuurhistorische markeringspunten en landschappen worden beschreven in een nieuw te ontwikkelen uitgave in samenwerking met gorssel.nl. De gemeente werkt aan een cultuurhistorische waardenkaart die hierbij behulpzaam kan zijn. In dit verband kan de aanleg van ruitervelden en waad/drinkplaatsen voor paarden en rustpunten voor de paardensport

een meerwaarde betekenen. De Gorsselse Heide behoort weliswaar niet tot het grondgebied van Gorssel, maar het is de moeite waard om een verbinding tussen de Gorsselse Heide, waar door veel Gorsselnaren wordt gerecreëerd, en andere natuurgebieden opnieuw te onderzoeken.

In het kader van duurzaamheid moeten er voldoende laadplekken voor elektrische fietsen en auto's zijn in het dorp en zeker ook bij drukbezochte locaties als Museum MORE. LED verlichting in het hele dorp en buitengebied hoort bij een gemeente die zich voorstaat op milieubewustzijn. De actuele energietransitie zal vanzelfsprekend niet aan Gorssel voorbij gaan. De rijksoverheid heeft gemeenten hierbij een belangrijke rol toebedeeld.

ACTIES NATUUR EN LANDSCHAP

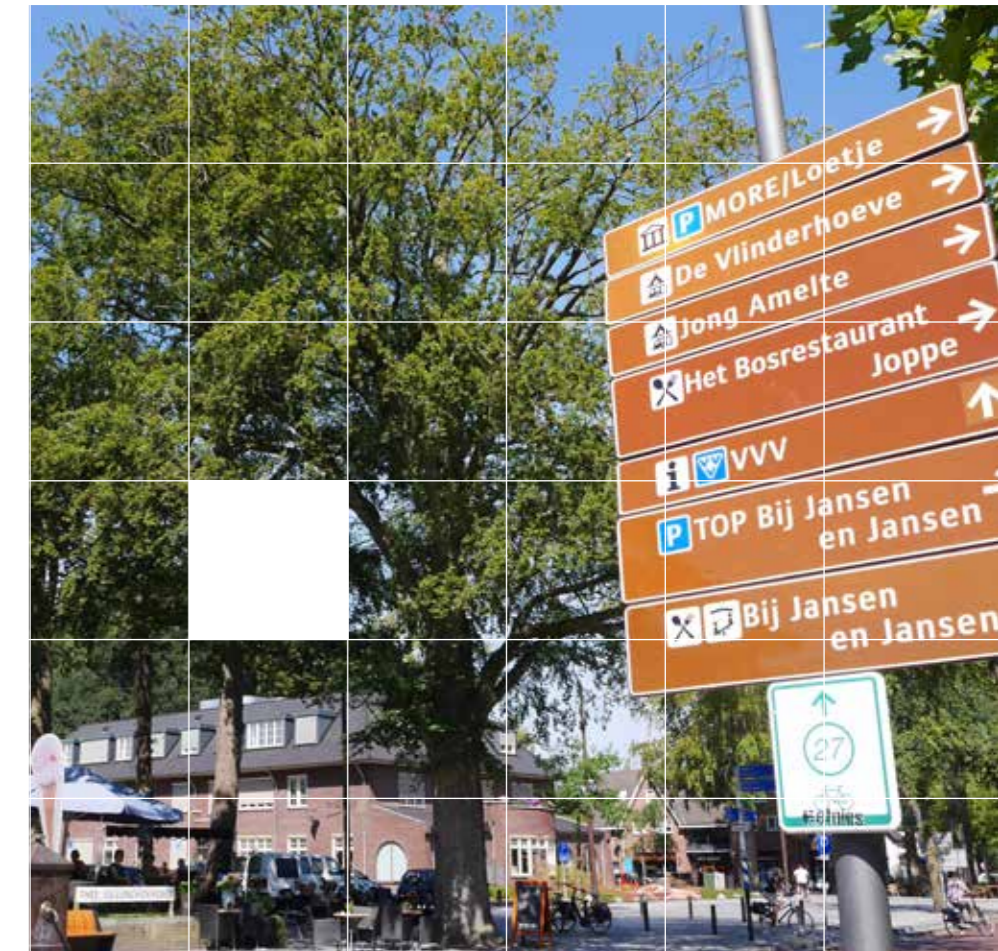
Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Oprichten van een bomenwerkgroep	Bomenstichting, burgers
Duurzaam bomenbeleidsplan bewaken	Gemeente, burgers
Voorlichting do's and don'ts natuurgebieden t.b.v. recreatie en toerisme	Gemeente, natuurbeschermingsorganisaties
Bevorderen biodiversiteit	Gemeente, Circulus Berkel, natuurbeschermingsorganisaties
Handhavingsplan wandel/struinp pad uiterwaarden oppakken	Gemeente, Staatsbosbeheer
Extra prullenbakken met plastic zakjes plaatsen	Gemeente, Circulus Berkel
Buitenruimte adopteren	Gemeente, Circulus Berkel, bewoners
Extra wandelroutes beschrijven en uitzetten	Elf Marken, gorssel.nl, VVV
Verbinding Gorsselse Heide en natuurgebieden bespreekbaar maken	Marke Gorsselse Heide, natuurbeschermingsorganisaties, agrariërs
Overleg ruitervereniging en Marke Gorsselse Heide	Ruitervereniging en Marke Gorsselse Heide

6. Recreatie en toerisme

‘East meets west. In Gorssel komen twee werelden samen. De allure van MORE én de zon in de rivier zien zakken. Intieme grandeur aan de IJssel!... Men komt superlatieven tekort om de aantrekkelijkheid van Gorssel voor recreant en toerist te beschrijven. Ook inwoners van Gorssel prijzen de combi van rust en reuring. Het toerisme legt Gorssel zeker geen windeieren, beter gezegd: het is een centrale pijler waarop de economie van het dorp rust. Een uitdaging is het zeker om zowel de inwoners als de meer dan 150.000 bezoekers (ont)spanning en onthaasting te bieden, om recreatieondernemers de ruimte te gunnen en historisch erfgoedbewakers recht te doen, om wandelaars, fietsers en watersporters tevreden te stellen en tevens de ‘groene longen’, uiterwaarden, bos en beemd bescherming te bieden.

Voor bestaande en eventueel nog te ontwikkelen toeristische routes is een goede bewegwijzering noodzaak. Vrij wandelen door de uiterwaarden en langs de IJssel is een hartenwens van velen, maar gezien de eigendomssituatie in het gebied niet mogelijk. Voor particuliere eigenaren is overlast door recreanten namelijk een bron van zorg. Staatsbosbeheer heeft in 2014 op twee percelen in de uiterwaarden wandelpaden gerealiseerd. Deze zijn vanwege het ontbreken van een handhavingsplan weer afgesloten. Lees ook hoofdstuk 5, Natuur en Landschap. De eveneens gewenste toegang tot de IJsseldijken stuit op afspraken die in het verleden met aanwonenden uit Gorssel, Eefde en Epse zijn gemaakt en is op korte termijn niet te realiseren. Dit betekent niet dat het gesprek tussen aanwonenden en het waterschap voorgoed is afgesloten.

Promotie van wat Gorssel te bieden heeft, in het dorp zelf, regionaal, landelijk en over de grens kan professioneler. Intensivering van de samenwerking en afstemming in het dorp en de afstemming met Deventer, Zutphen en MORE in Kasteel Ruurlo lijkt daartoe een noodzakelijke voorwaarde, evenals het optimaliseren van gastvrijheid, klantvriendelijkheid, collegialiteit en dienstverlening door de Gorsselse ondernemers. Bezoekers van MORE worden dan beter geïnformeerd over dorps voorzieningen, bezienswaardigheden, projecten en evenementen als bijvoorbeeld een streekmarkt of een (muziek)festival. Aanpak van het parkeren, aankleding van het centrum (waaronder kunst in buitenruimte), verrommeling, bewegwijzering, straatmeubilair en electriciteitsvoorziening bij evenementen is nodig.

ACTIES RECREATIE EN TOERISME

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Cultuur/natuurhistorische wandelroute ontwerpen en bewegwijzering verbeteren	Elf Marken, kunstenaars
In gesprek blijven met waterschap en aanwonenden	Waterschap, aanwonenden
Aankleding centrum verfraaien; kunst in de buitenruimte plaatsen	Kunstenaars, ondernemers
Vormgeving promotie Gorssel professionaliseren	VVV, ondernemers
Behoeftte-onderzoek recreatie jongeren uitvoeren	St. Welzijn Lochem
Betere afstemming en samenwerking lokaal, regionaal; evenementen en festivals professionaliseren	Ondernemers
Straatmeubilair onderhouden	Gemeente, ondernemers

7. Sport

Ook in Gorssel speelt de sport een belangrijke rol als het gaat om maatschappelijke verbondenheid. Net als in grote delen van het land sport de 65-plusser steeds meer en zoekt een deel van de jeugd andere vormen van ontspanning en vermaak. Het sporten in verenigingsverband neemt af. Het verenigingslid wordt steeds meer lid-consument. Deelname aan 'lossere' vormen van sport- en fitnessactiviteiten via de sportschool en particuliere initiatieven neemt toe. Dat merken de Gorsselse sportverenigingen natuurlijk ook. De binnensporten volleybal, tafeltennis en zaalvoetbal hebben in meer of mindere mate te maken met terugloop van leden, evenals de tennisvereniging. Voetbal houdt stand, mede vanwege de recente toeloop van vrouwen.

Gorsselnaren en de inwoners van buurdorpen uit de wijde omgeving dragen het zwembad De Boskoele een warm hart toe. Het bad is van grote betekenis voor kinderen die er leren zwemmen, voor gezinnen die er met mooi weer recreëren en voor ouderen. Helaas trekt het minder bezoekers en abonneementhouders dan in vroeger jaren. Tegelijk is het zwembad te groot en toe aan renovatie.

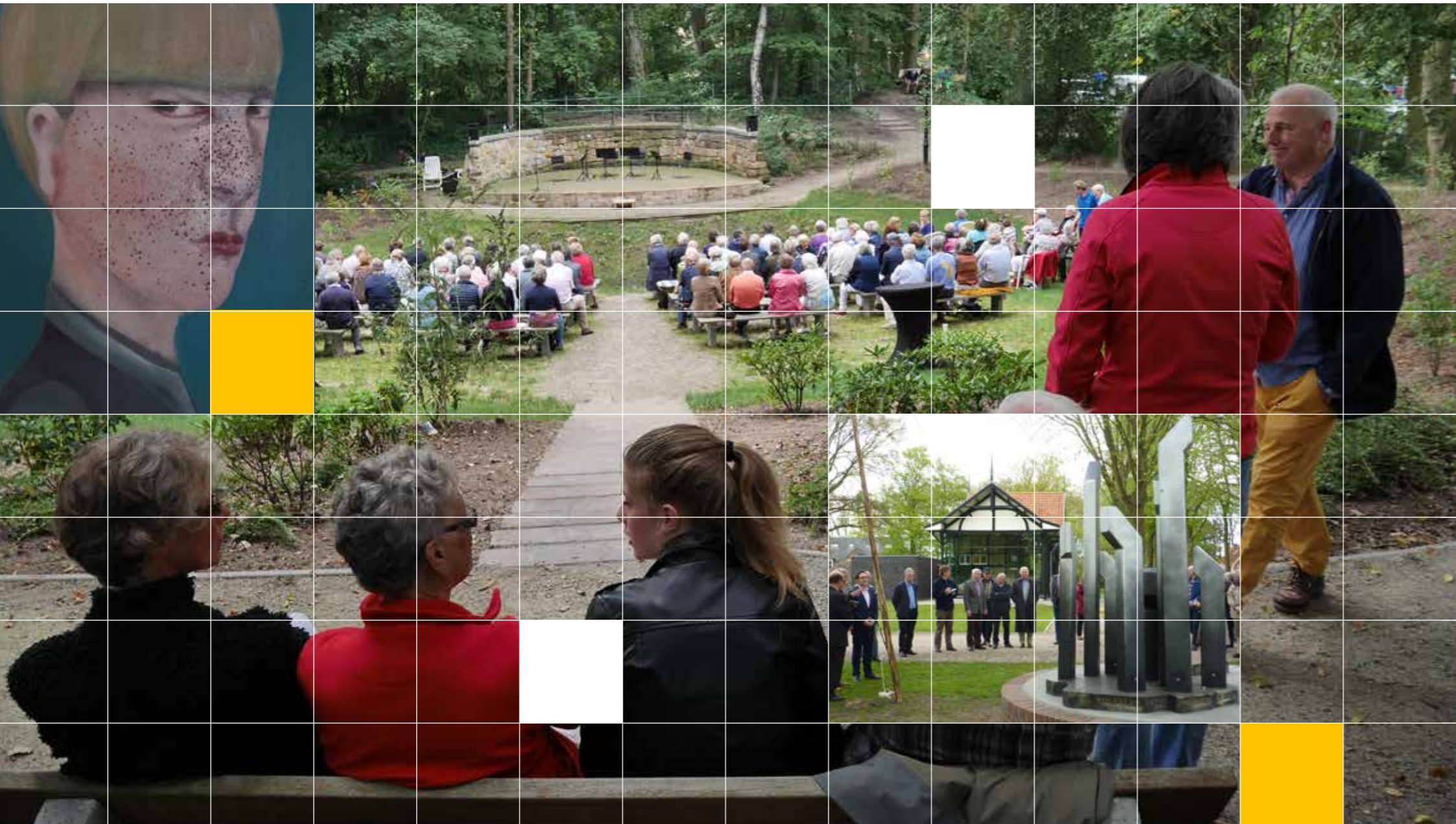
Het ligt voor de hand samenwerking en vernieuwing of aanpassing te stimuleren om exploitatielasten te kunnen dragen, bestuurlijke continuïteit te waarborgen en tevens de belangstelling voor de sport op peil te houden of aan te wakkeren. De hockeyclub Gorssel/Epse is daarvan een goed voorbeeld. Gezamenlijke (buiten) evene-

menten met bijvoorbeeld paardrijden, fietsen, lopen, zwemmen zijn gewild. Landelijke activiteiten in en om het dorp zoals fiets- en wandeltochten kunnen zich verheugen in grote belangstelling.

Bij het thema Voorzieningen wordt de multifunctionele nieuwbouw genoemd die door een werkgroep van bestuurders van verenigingen is voorgesteld om aantrekkingskracht van sport te vergroten, combinatiemogelijkheden te benutten en exploitatie haalbaar te maken. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen onder welke voorwaarden sportaccommodaties in de toekomst in stand kunnen worden gehouden.

ACTIES SPORT

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Bestuurlijke samenwerking intensiveren, evenementen gezamenlijk organiseren, jaarkalender opstellen en vergunningaanvraag afstemmen	Sportverenigingen, Sportraad, SWL Verenigingsondersteuner
Promotie sport t.b.v. aanwas jeugdigen	Sportverenigingen, buitenschoolse opvang, school
Behoeftte binnen- en buitensportfaciliteiten in kaart brengen	Sportverenigingen in kader Voorzieningen

8. Cultuur

Het imago van Gorssel is sinds de komst van Museum MORE onverbrekelijk verbonden met de begrippen kunst en cultuur. Met als gevolg een levendige dorpskern, economische bedrijvigheid, waardering voor een dorp dat door dorpsbewoners en bezoekers mooi en uitdagend wordt gevonden. Er wordt actief deelgenomen aan het culturele leven. Een Gorssele Kunstkring bloeit met 300 leden meer dan ooit; activiteiten van Pluspunt en de 'literaire salon' in De Borkel worden druk bezocht evenals voorstellingen in het Openlucht Theater (OLT). Uitbreiding van het aantal voorstellingen en faciliteiten in het OLT staat hoog op de verlanglijst. Lokale en regionale professionele en amateur kunstenaars presenteren zich tijdens exposities, muzikale happenings of het maandelijkse KunstKringCafé. Cultuurhistorisch erfgoed wordt in beeld gebracht en bewaakt door de Historische Vereniging de Elf Marken. Gorssel.nl brengt dagelijks een actueel en uitnodigend overzicht van alle culturele evenementen in beeld.

Het bijzondere culturele klimaat in Gorssel biedt een vruchtbare bodem voor het ontplooiën van nieuwe initiatieven die voor zowel dorpsgenoten als voor bezoekers attractief zijn. Uitdagende wandel- en fietsroutes kunnen de belangrijkste cultuur- en natuurhistorische bezienswaardigheden en kunst in de buitenruimte in en rond Gorssel nog beter tot hun recht laten komen. Goed gecoördineerde en professionele promotie is bovendien een vestigingsfactor van belang voor zowel ondernemingen als potentiële inwoners.

Kortdurende projecten die ontmoeting stimuleren tussen jong, oud en bijzondere doelgroepen leiden tot wederzijds begrip zoals in de Zorgetuin wordt bewezen. Een broedplaats voor diverse kunst disciplines is een inspiratiebron voor creatief ondernemerschap en voor het samenbrengen van cultuur en onderwijs, sport en zorg. Het is zaak de mogelijkheid van een combinatie school, sport en Kulturhus nader te onderzoeken en de momenteel beschikbare ruimte van de kerk en De Borkel hierbij te betrekken.

ACTIES CULTUUR

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Ontmoeting door kunst stimuleren	Kunstenaars, GKKCafé, Fit-ART
Programmering culturele activiteiten afstemmen	GKK, Pluspunt, Borkel, kerk, ondernemers
Onderzoek onder jongeren m.b.t. kunst en cultuur	SWL
Broedplaats + expositieruimte voor kunstenaars	Kunstenaars
Kunst en cultuur inzetten bij de promotie van Gorssel, verbinding MORE en culturele gemeenschap tot stand brengen	Ondernemers, VVV, Museum MORE, kunstenaars
Cultuur- en natuurhistorie en kunst in de buitenruimte in kaart brengen en beter in de etalage zetten	Elf Marken, VVV, gorssel.nl, kunstenaars

9. Economie en ondernemen

Economie is een veelomvattend begrip en draait om gedrag van consumenten, bedrijven en overheid. In dit laatste themahoofdstuk staan veel herkenbare en al eerder aangestipte punten.

Economische bedrijvigheid met een gastrijke insteek zorgt voor levendigheid en heeft grote invloed op de leefbaarheid van Gorssel in al zijn facetten. Duidelijk is dat de vestiging van Museum MORE een bijzonder grote en positieve impact heeft op de economie en de uitstraling van het dorp, alsmede op de bekendheid in het hele land.

Vele, vaak kleinere ondernemers zijn belangrijke steunpilaren. Het betreft hier niet alleen retailers en horeca maar ook minder direct zichtbare adviesbureaus, kleine ondernemingen in de bouw en het transport, groen- en loonwerkbedrijven, kunstenaars en zorgondernemers. Gorssel heeft geen echt bedrijventerrein of verzamelgebouw voor ZZP'ers.

De aanwezigheid van boeren en buitenlui geeft Gorssel zijn aantrekkelijk karakter met een landelijke en stadse allure-mix. Levensvatbare boerenbedrijven zijn voor een vitaal buitengebied van groot belang. Bekendheid met en draagvlak voor de landbouw is niet vanzelfsprekend meer in Nederland. Ook de agrarische sector in Gorssel kan wellicht extra aandacht gebruiken. Verbreding van de landbouw en het stimuleren van kleinschalige extensieve biologische bedrijven in relatie tot de horeca kunnen een middel zijn. De gemeente geeft hiertoe kaders aan met het Beleidskader Func-

tieverandering Agrarische Bebouwing en het bestemmingsplan buitengebied. Andere dingen kunnen we gewoon zelf. In de actie-lijst worden activiteiten genoemd die van groot belang zijn voor een veilig en aantrekkelijk centrum. Samenwerking tussen ondernemers, dorpsraad en gemeente is daartoe voorwaarde.

ACTIES ECONOMIE EN ONDERNEMEN

Onderwerp	Meedenkers- en doeners
Verbreding landbouw met biologische bedrijvigheid in combinatie met horeca; band met agrarische sector versterken	Agrariërs, horecaondernemers
Actie ondernemen en voorwaarden scheppen om innovatieve bedrijven en niche winkels aan te trekken	Ondernemers
Plan ontwikkelen om verkeer, parkeren, laad- en losruimte, veilige voetgangersruimte, wildgroei reclame-uitingen en 'aankleding' centrum beter te geleiden	Ondernemers, dorpsraad, gemeente
Promotie Gorssel t.b.v. recreatie en toerisme en evenementenorganisatie professionaliseren	Ondernemers, VVV
Doorsteek van Hoofdstraat naar Nijverheidsplein verbeteren, verfraaiing noordzijde Hoofdstraat	Dorpsraad, gemeente
Belangenbehartiging MKB-ers beter organiseren	Ondernemers

Hoe nu verder?

De uitvoering van het Dorpsplan 2018-2023 wordt een proces dat continu in beweging is, dat zal duidelijk zijn bij het kennismaken van de aangedragen voorstellen. Een proces dat een communicatief sterke en bij voortduring alerte regisseur nodig heeft, zoals de aanpak van de kerngroep heeft bewezen. De dorpsraad zou met deze werkwijze zijn voordeel kunnen doen. Uitgangspunt blijft dat inwoners, organisaties en ondernemers van Gorssel het heft waar mogelijk zelf in handen nemen en aan het roer blijven staan. Een aantal dorpsbewoners heeft te kennen gegeven mee te willen werken aan de realisatie van genoemde plannen.

Er zijn vele acties opgenomen in dit dorpsplan maar sommige springen eruit. Overduidelijk is dat er de komende tijd nieuwe, divers samengestelde en inhoudelijk goed georiënteerde projectgroepen nodig zijn voor de twee onderwerpen die Gorsselnaren van het allergrootste belang vinden: de toekomst van maatschappelijke voorzieningen voor school, sport, ontmoeting en cultuur en een betere regulering van het verkeer in en om Gorssel.

Net zo belangrijk is het behoud van landschap en natuur. Verheugend is de oprichting van een bomenwerkgroep die naar we verwachten samen met buurtverenigingen en plaatselijke en regionale werkgroepen een plan de campagne opstelt om de beeldbepalende bomen van Gorssel waar mogelijk te behouden.

Ondernemers staat een flinke klus te klaren om, zoals zij dat zelf graag willen, Gorssel nog beter op de kaart te zetten door onder meer verfraaiing van het centrum en het professionaliseren van evenementen. We gaan er vanuit dat samenwerking wordt gezocht met elkaar, met de agrarische sector en met lokale organisaties op het gebied van de kunst en cultuur, sport, natuur en historie. En zo mogelijk ook met dorpen en steden in de regio.

Vol vertrouwen gaan we er van uit dat dit dorpsplan aanleiding geeft elkaar te blijven opzoeken en te inspireren tot opgewekte belangenbehartiging van al het moois dat Gorssel biedt.

Hoe het dorpsplan is gemaakt

De ledenvergadering van de dorpsraad in mei 2017 gaf aanleiding om voor het opstellen van het vervolg op het dorpsplan 2013-2018 een alternatieve werkwijze te kiezen.

De kerngroep

Zes Gorsselnaren staken hun hand op om te werken aan het nieuwe dorpsplan. Hun ervaring ligt op het terrein van de woningbouw, het sociaal domein, de agrarische sector, industrie, lokaal ondernemerschap en organisatieontwikkeling in binnen- en buitenland. Alle zes kerngroep-leden hebben een verschillende politieke affiniteit. In goed overleg met dorpsraad en kernwethouder is de groep in augustus 2017 aan de slag gegaan. Bestaand gemeentelijk en provinciaal beleid en vooral het vorige dorpsplan vormden het vertrekpunt.

De themapartners

Allereerst riep de kerngroep de hulp in van een aantal vaste partners met inhoudelijke kennis van en betrokkenheid bij de lokale thema's: wonen en leven, maatschappelijke voorzieningen en onderwijs, zorg, welzijn en gezondheid, natuur en landschap, verkeer en mobiliteit, recreatie en toerisme, cultuur, sport, economie en ondernemen. Zij voerden in de maanden oktober tot en met december 2017 gesprekken met tal van organisaties, verenigingen en 'losse' dorpsgenoten.

Openbare raadpleging

De resultaten van die gesprekken zijn samengevoegd in een overzicht per thema met zogenaamde 'boodschappen'. Deze bood-

schappenlijst vormde de basis voor een open dorpsgesprek op 20 februari 2018 in wijkontmoetingscentrum De Borkel. Tweehonderd inwoners van Gorssel en geïnteresseerde wethouders, raadsleden en ambtenaren discussieerden met elkaar over de thema's. Verkeer en voorzieningen trokken de meeste belangstelling. De kerngroep voegde de reacties van deze goedbezochte avond toe aan de reeds bestaande boodschappenlijst.

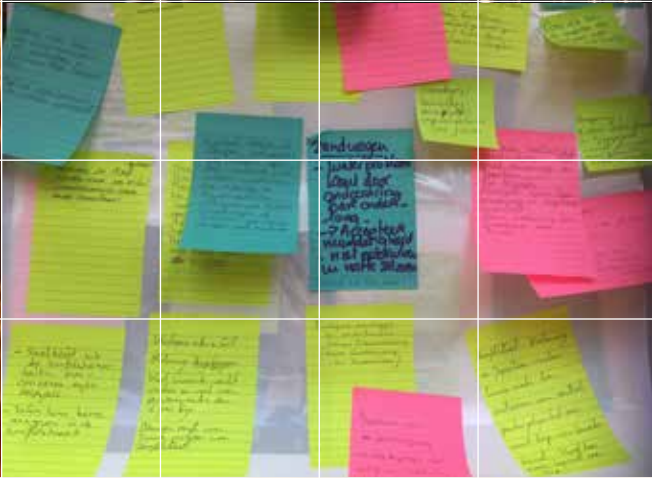
Het onderwerp voorzieningen voor school, sport en ontmoeting vroeg om een speciale bijeenkomst. Deze is gehouden op 26 maart 2018 in de kerk. Ook voor deze bijeenkomst was zeer veel belangstelling. Een groep actieve bestuurders van diverse verenigingen maakte een plan voor bundeling van voorzieningen. Deze multifunctionele accommodatie voor een brede school, kinderopvang, ontmoeting, binnen- en buitensport inclusief zwembad, te bouwen aan de rand van Gorssel, heeft de tongen los gemaakt en leidde tot voorstellen voor alternatieve opties voor toekomstbestendige voorzieningen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat het standpunt is van de gemeente ten aanzien van voorzieningen voor onderwijs, sport en ontmoeting.

Communicatie

In de tussentijd is wekelijks verslag gedaan van de voortgang in De Gids en op de speciale DOP- pagina op gorssel.nl. Via post-its op deze pagina konden dorpsgenoten ook hun reacties op elk moment van de dag kwijt. Het concept dorpsplan werd op 30 mei tijdens de algemene ledenvergadering van de dorpsraad besproken.

ACCOMMODATIES EN ORDEWISSEL

Handwritten notes on sticky notes, including a prominent blue note that reads:
GEEN MTA
DORP IN ZIJN BEHOUDEN